

նկարներուն որ կը զարդարեն Պիւրինկաւ մի պալատը, Անգլիական, իտալական դեսպաններու տունը, կամ Պատոլիոյի, կրացիանիի, ֆաշիստներու և այլ իտալաւ կան հաստատութիւնները Ատտիս - Ապէսպայի մէջ, ուրիշներ տարուած են Քանաւա, ֆրանսա, Ամերիկա և այլ երկիրներ:

Ներկայիս աւելի մեծ պատեհութիւն ունի զարդարելու իր աշխատանոցը հասուն գործերով, քանի որ կեանքը ապահով, մթնոլորտը եւրոպական, առիթ ունի հետաքրքրուելու իտալական մեծագոյն վարպետներով, աւելի եւս ճոխացնելու համար իր ինքնածին ձիրքերը: Այժմ շատ դիւրաւ կը գտնէ Ատտիս - Ապէսպայի խանութներուն մէջ իր արուեստին անհրաժեշտ նիւթերը, ուրովհետեւ ներկայիս Եթովպահան վերստեղծուած երկիր մը կրնանք համարիլ: Մինչդեռ գրաւումէն առաջ և անոր յաջորդող կողոպուտէն յետոյ ոչ ներկ կար, ոչ աւ վրձին. կոտրած զսպանակ մը, դաշոյնի

ծայր մը, խուրծ մը մազ կամ չորսած ներկի տուփ մը թանկազին ծառայութիւններ կը մատուցանէին մեր աննկուն նկարչին:

Ապագային մեր լաւագոյն նկարիչներէն մին ըլլալու ամէն ձիրք ունի Պ. Երզնկացեանը, շատերը պիտի փափաքէին վերջացնել այնպէս՝ ինչպէս ինքը սկսած է, և արդէն ատիկա մեծ գրաւական մ'է որ լուսաւոր ասպարէզի մը և փառաւոր վերջալոյսի մը կոչուած է. իրեն կը մնայ հայկական յամառութեամբ յարատեւել և միշտ լաւագոյնին ձկափիլ, որուն մաղթող և սրտանց փափաքող ենք:

Խորին շնորհակալութեամբ պարտք կը համարինք յիշել հոս իր երկու յաջող նկարները - կարաւանը ժամը եօրին, և Ուգեհարց երովպացիին յօրանձր - իրմէ նուիրուած Ա. Ղազարու մեր թանգարանին:

Հ. Վահան Յովհաննէսսն

Ատտիս-Ապէսպա, 18 Յունի 1938

Ա Տ Ո Տ Զ Ո Գ Ե Ա Խ

«Ծնած է 1905ին ի կիրասոն, Աեւ ծովուն վրայ. հայրը՝ հարուստ հայ և կառավարական փաստաբան, ինամու կրթութիւն մը տուաւ մանկութեան օրերուն, և տեսնելով տղուն մէջ գեղեցիկի նուրբ ճաշակը, օգնեց անոր բնածին բերումին և զրկեց Կ. Պոլիս տարրական ուսումներուն համար:

Մանկութեան հանգուաւէտ օրերուն յաջորդեց սաստիկ թշուառութեան ըթանը՝ 1914ին 1918 տարիներուն մէջ: Պատերազմէն վերջ, երբ վերապրոները խմբուեցան, Զօրեան ալ անոնց մէջ գանուելու բախտն ունեցաւ: Տասնհինգ տարեկան՝ երկորդ անգամ կու գայ Պոլիս և ընդհատած ուսումը նորէն կը սկսի: Դարոցին մէջ նշանաւոր կ'ըլլայ արուեստից համար ունեցած ցայտուն յատկութիւններով, և իր թոշակաւոր վիճնա կը ճամբուի, ուր երեք տարի կը յաճախի նախաւոր մասնակիցին մէջ նկարչութիւնը և գծագրութիւնը: Ետիպատոս հաս-

րելէն եաբը կ'անցնի հոնկից Հռոմ՝ ընտանենաւ համար իտալական նկարչութեան և ուղղակի կը մտնէ Հռոմայ Գեղարուեստից Արքայական Ճեմարանը: Երեք տարի կը մնայ և վկայական կ'ելլէ անկէ, կը յաճախի գարձեալ Վելլա Մէտիչիսի ընթաքքը, և մրցումը փայլուն կ'անցնի առաջնութիւնը վաստելով: Palazzo Veneziaի Արուեստական Գրատան մէջ կը սորվի ֆրանսական գպրոցը:

Արդէն իր արուեստին գիտակից, կը մասնակցի իր նախափորձ Հռոմի Երկամեային և նոյն քաղաքնի Արուեստական Ակումբին:

Այլէւս կազմուած արուեստագէտ՝ 1929ին Արքայանդրից Հայ Հասարակութենէն կը հրաւիրուի թողլու Վենետիկը և իտալիան և գալուուցանելու Ազգային վարժարանին մէջ նկարչութիւնը և գծագրութիւնը: Ետիպատոս հասնելէն ի վեր ուսուցչութեան և գունաւորման ոչ թէ նուրբ զանազանութեան և գունաւորման ոչ թէ առարկայական այլ զօրեղ հոգեբանութեան: Իր առարկայական այլ զօրեղ հոգեբանութեան: Իր առարկայական գունազարդութիւնը, բանազեստիկ ոճէ բովածինին ճոխութիւնը, խումբերու ներլորդին բացակայութիւնը, խումբերու ներլորդին ի վեր ուսուցչութեանը կը զբաղի և կը մասնակցի Գահիկը և Արքասանգրիոյ ամէն Յուցահանգիմերուն և Նկարահանդէսներուն:

Օժառուած գեղեցկագիտական խոր զարդացու-

KOKO

Դ. Յ. Զօրեանի. - զարի տարագով

գիտոսի մէջ մեր ունեցած նկարիչներուն առաջին շարքին վրայ:

Գահիկը կ'ըլլին նկարահանդէսին՝ որուն մասնակցեցաւ, ինչպէս ամէն տարի, Աղեքոսն գրից Արուեստագրութիւններու կոչուած խումբին հետ՝ որուն ամենէն ակնառու ներկայացուցիչներէն մին է, Հասարակաց կրթութեան նախարարութիւնը ուղեց պահէլ մեռեալ բնուրին նկարներէն մին « Զուկեր », պատկեր՝ որ Գահիկը Արքական Արուեստից թանգարանին զարդն է ներկայիս:

Ինչպէս որ պատշաճ էր, տեղական և օտար գրիչներ նուիրեցին զանազան յօդուածներ իր մասին, և գրութիւններ ու պատկերներուն արտատպութիւններ երեւցան լրագիրներու և թեր-

Թերու մէջ Փրանսերէն լեզուով «La Semaine Egyptienne»ի, «La Réforme»ի և «La Réforme Illustrée»ի, «La Bourse Egyptienne»ի, «La Revue des Conférences en Orient»ի մէջ, և Եղբատոս հրատարակուող յօյն և հայ լրագիրներու մէջ, ինչպիսիք են «Tachydromos», «Արեւ» և «Ցուսաբեր», Կ. Պուսի «Արշամ»ը և Ամբերիկայի, Յունաստանի և ուրիշ քաղաքներու լոյս տեսնող հայ թերթերու և լրագիրներու մէջ՝ ուրիշ հայ գաղութներ կան»: —

Այս առղերն ստորագրած է Ժ. de Manasse «La Semaine Egyptienne» թերթին մէջ (1938, թ. 1-2) առթիւ 1937ի Դեկտեմբերին Գահերէի մէջ տեղի ունեցած գեղարուեստական ցուցահանդէսին, որուն կը մասնակցէին Զօրեանէ զատ ուրիշ հայ նկարիչներ ալ, որոնց ցուցադրած գործերը կը տեսնուին յատակ ցուցակութիւն է: Մենք հայրի մէջ համապատասխան մէջ առաջի համբաւաւոր Պուրագէլի: Իրմէ ցուցադրուած էին՝ Մայրուրիւն, Կիսարձան մը, յլլրիկիր, պաղակիր, ժաղիկիր, և դիմքիր՝ արիւդ կնոջ մը և օր. Բ.ի:

Խակ Զօրեանի ցուցադրածներն էին, Գահերէի հին տուներ, Վարդեփունչ, Գահիրե-Մրգներու մէջ: Մենք հաճոյքով տեսանք հոն տարակացին գուղակացներ կը լրացրէ արդէն: ԽՄ.

Իսկ Զօրեանի ցուցադրածներն էին, Գահիրէի հին տուներ, Վարդեփունչ, Գահիրե-Մրգներու մէջ: Սակայն հաճոյքով տեսանք հոն տարակացին գուղակացներ կը լրացրէ արդէն:

ՕՐՈՒԱՆ ԳՐԻՖԵՐ

ՀԱՅՈՒՃԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՐՁԵՆԻ. Հ. Վարդան Հայուճին, Տպարական կայունութիւնը, 1837.

Իր տեսակին մէջ եզակի, հարուստ և լուրջ աշխատութիւն մը, զոր ի լոյս ընծայած է Վենետիկոյ Միխիթարեան միաբանութեան երեւելի գիտնականը՝ Հայր Վարդան Վ. Հացունի:

Աւելի քան յիսուն տարի բանասէրները ժխտած կան գործ կատարեցին հայ իրականութեան մէջ: «Ժիտական» ըսկեզ չեմ ուզեր թերապնահատել ճշմարտութիւնը երեւան բերելու ձգուող ճիգերը: Ճշմարտութիւնը, որքան ալ գառն ըլլայ, միշտ նախամեծար համարելի է փառաւոր սուտիչ: «Ժիտական» կ'ըսեմ՝ որովհետեւ խախտեցին, տեղափոխեցին նախ Խորենացին, յետոյ՝ Եղիշէն, և չեմ գիտեր կարգը որո՞ւ պիտի զայ:

Իրաւունք ունին...: Իրականութիւնն այն է որ դասական մեր մատենագիրները՝ իրենց պատունդաններուն վրայ - նոյն միջավայրին և ժամանակին մէջ - հաստառուն և բարձր, աւելի սրտապնդիչ և սիրելի էին:

Այն զաղափարը՝ թէ ոսկեպար մը ունեցած նոյն, նոյլ մը պանծալի մուտքականներ արենք, նոյլ մը պանծալի մուտքականներ արենք՝ զրոց զիտին առննթեր, մուտքադրած էնք՝ որոնց չնորհիւ ապահոված էնք հայ բականներ՝ որոնց չնորհիւ ապահոված էնք հայ բականներ՝ որովհետեւ կը մշակոյթին փրկութիւնը, հպարտութեամբ կը տոգորէր մեր սիրտը:

Մինչգետ Խորենացին քշելով իններորդ դար, Եղիշէն՝ այս դար, Կորիւն՝ այս դար, Եղիշէն՝ նոյներորդ դար, Կորիւն՝ այս դար, Օռւեղիկը՝ այս դար, օր մը պիտի հարցինենք՝ «Ունեցանք թէ չունեցանք Ուկեղար»:

Հայր Վարդան Վ. Հացունի կը հաւատայ թէ ունեցանք ոսկեպար: Ցիրակի իր պատկառելի գործին երկու հարիւր քանի չորս աղբաւորներուն մէջ՝ պատուի տեղն ունին մեր բոլոր երեց և կրտսեր թարգմանիչները:

«Հայուճին պատմութեան առջեւ» ժամանակից հայ բանասիրութեան պատմութեան մէջ Կակից հայ բանասիրութեան պատմութեան մէջ Կակից հայ բանասիրութեան պատմութեան մէջ:

Հ. Վարդան Վարդ. իր լուսարձակը պատցուած է սախընթաց բոլոր դարերուն վրայ, և ցած է սախընթաց բոլոր դարերուն վրայ, և կեղեցւոյ մէջ, բա-

մթամած անցեալէն, նման անպարագիծ ծովէն, կարծես մոզական գաւազանի մը հարուածով, բարձրացուցած է հայուճին, իբրև յաւերժաւ:

«Եթէ ուզէինք չափել կին հայ կինը վերջին զաւապացի հայուճուոյն վրայ, - նայելու չենք ներկայ յեղաշրջման շրջանին - որոյ բարուու մէջ խտացած է օտար բազմադարեան բռնութեան պարտադրած անձուկ ու նկուն կեանքը, գրեթէ իբրև աղախին մամուսնոյն, և անջատ ընկերութենէն, մերթ և ընտանեկան սեղանէն, և կամ եւրոպանակ հայ կնոջ վրայ, որ ընդ - օրինակ այս արեւմուն բարքը, և այն իւր ըմբռնած ձեռով ու չափով, մեծապէս պիտի սխալէինք, մեր տեսութեանց մէջ: Հարկ է իսկական հայուճ հինունել պատմութեան մէջ և հոն միայն»: (Հ. Վ. Հացունի, Յառաջարան):

Ինչ միխիթարական յայտնութիւն:

Ուրեմն «Larousse»ի մէջ մեր տեսած «շալվար»ով հայուճին վաւերական չէ. ուրեմն եւրոպական մեծ մայրաբազներու մէջ օտարուհները կապկող, ծեքծեկոն հայ կիները՝ այլասերացներ:

Ի՞նչ միխիթարական յայտնութիւն...: Իրականութիւնն այն է որ դասական մեր մատենագիրները՝ իրենց պատունդաններուն վրայ - նոյն միջավայրին պատունդան մէջ - հաստառուն և բարձր, աւելի սրտապնդիչ և սիրելի էին:

Հայուճին կ'ըսեմ՝ որ էր հինգերորդ դարուն:

Կակար մը՝ որ կը զարդարէ հատորին առաջին էջը: Գլուխ գործոց մը:

Չեմ նկարագրեր, որովհետեւ կը վախնամ զայն եղանակներէ: Պէտք է տեսնել:

Այս չափական ըսեմ՝ որ այդ Հայուճին չեմ փոխեր ժամանակակից ոչ մէկ ֆրանսացի, անզ գլուխից գերմանացի, իտալացի, ամերիկացի ազգուականութիւներուն հետ:

Եւ խորհիլ որ մեր նախամայրերը հասեր են ճաշակի այդ նրբութեան երբ և ոչ իսկ գոյութիւն ունէին ներկայ աշխարհավար, մեծ և քաղաքակիթ ազգերը:

Այս նկարը տեսնելէ անմիջապէս եւր հոգիիդ վրայ արեւ կը ծափի կարծես և առողջ ախոր ժամանակակուէր, հետզետէ կը կարդաս հասուրի 19 գլուխները, յառաջաբանը, վերջաբանը, 470 էջ:

Դամ կը սորվիս թէ հայ կինը ինչպէս կը սնանէր և կը դաստիարակուէր, հետզետէ զայն կը ճանչաս առտնինքի մէջ, ամուսնութեան մէջ, մայրութեան մէջ, ընկերութեան մէջ, վայելագիտութեան մէջ, եկեղեցւոյ մէջ, բա-